

โครงการส่งเสริมเกษตรกรเชิงรุก (Zoning by Agri map) ด้านการประมงปี ๒๕๖๐

๑. หลักการและเหตุผล

ประเทศไทยเป็นประเทศผู้ผลิตข้าวเป็นอันดับต้น ๆ ของโลก ด้วยลักษณะภูมิประเทศของประเทศไทยนั้นเหมาะสมเป็นอย่างยิ่งในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมโดยเฉพาะ การทำนาข้าวและการเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจเชิงเดี่ยวต่าง ๆ แต่การเลี้ยงสัตว์น้ำ ต่างจากการผลิตตามที่บรรพบุรุษได้ปฏิบัติตามกันมา แต่ด้วยการเปลี่ยนแปลงของโลก ทฤษฎีการธรรมชาติที่ถูกทำลายลงไปเป็นอย่างมาก นำมาสู่การเสียสมดุล ปัญหาราคาผลผลิตที่ตกต่ำกลับยิ่งตอกย้ำว่า บัดนี้ การทำนาข้าวหรือการเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจ เชิงเดียวนั้น มีข้ออาชีพที่เป็นทางเลือกที่เหมาะสมกับทุกๆ คน ทุก ๆ พื้นที่เสมอไป ดังนั้น ประเทศไทยจึงต้องมองหาทางเลือกอื่น ๆ มาใช้เพื่อทดแทนความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นจากการทำนาข้าว หรือการเพาะปลูกพืช เชิงเดี่ยว โดยพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมจะทำให้มีต้นทุนสูง และผลผลิตต่ำ ไปสู่กิจกรรมที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ โดยรัฐบาล นโยบายการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม หรือ “เกษตรโซนนิ่ง” (Zoning by Agri-Map) เป็นนโยบายที่มีเป้าหมายเพื่อแก้ปัญหาหลาย ๆ อย่างในภาคการเกษตรไทย โดยการใช้แนวทางการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรด้วยการพิจารณาถึงความเหมาะสมของสภาพพื้นที่กับชนิดของพืชผลทางการเกษตรที่จะปลูกว่าสอดคล้องเหมาะสมกันหรือไม่ หากไม่เหมาะสมจะสามารถเปลี่ยนแปลงการประกอบอาชีพได้อย่างไร ทางหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องก็จะเข้ามาช่วยเสนอแนวทางเลือกใหม่ ๆ ที่เหมาะสมกับพื้นที่ต่อไป

กรมประมง เป็นหน่วยงาน ที่ส่งเสริมให้มีการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่ ๆ เหมาะสม และสร้างอาชีพสร้างรายได้จากการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ อีกทั้งได้มีส่วนร่วมในการจัดทำฐานข้อมูลพื้นที่ ๆ เหมาะสมกับการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำตามนโยบายเกษตรโซนนิ่ง เพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรได้นำเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจปรับเปลี่ยนกิจกรรมด้านการเพาะปลูกพืชเชิงเดี่ยว เป็นการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ด้วยเหตุนี้กรมประมงจึงมีแนวคิดที่จะถ่ายทอดเทคโนโลยีการเลี้ยงปลาในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมกับการปลูกพืช เชิงเดี่ยว หรือการทำนาข้าว และเพื่อทดลองปรับเปลี่ยนกิจกรรมเป็นการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และสามารถพัฒนาเป็นจุดสาธิตด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำให้แก่เกษตรกรในชุมชนได้อย่างต่อเนื่องต่อไป

๒. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อ ส่งเสริม เกษตรกรในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมในการปลูกข้าวหรือพืชเศรษฐกิจ เชิงเดี่ยวปรับเปลี่ยนกิจกรรมสู่การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ
๒. เพื่อส่งเสริมอาชีพทางเลือกให้แก่พรหลายสู่เกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นและมีความยั่งยืนในการประกอบอาชีพตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๓. เป้าหมาย/สถานที่ดำเนินการ

- ดำเนินการในพื้นที่ ๓๑ จังหวัด
- พื้นที่ดำเนินการ ๓,๐๐๐ ไร่
- เกษตรกร ๒,๒๑๓ ราย

๔. กิจกรรมและวิธีการดำเนินการ

๔.๑ การบริหารโครงการฯ

๑. จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานให้แก่เจ้าหน้าที่ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานโครงการฯ

๒. จัดประชุมชี้แจงแนวทางการดำเนินโครงการฯ แก่เจ้าหน้าที่ของสำนักงานประมงจังหวัด

๓. สำนักงานประมงจังหวัดดำเนินการคัดเลือกเกษตรกรเป้าหมายในพื้นที่ ๓๑ จังหวัด รวมทั้งสิ้น ๓,๐๐๐ ไร่ ร่วมกับ SC โดยมีเงื่อนไขการเข้าร่วมโครงการฯ ของเกษตรกร ดังนี้

(๑) เป็นเกษตรกรรายย่อยที่มีเอกสารสิทธิ์เป็นของตนเอง และที่ดินอยู่ในพื้นที่ไม่เหมาะสม (S3 หรือ N) กับการเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจ (ข้าว อ้อย ข้าวโพด ยางพารา ปาล์มน้ำมัน)

(๒) มีบ่อน้ำขนาดพื้นที่บ่อไม่น้อยกว่า ๐.๒๕ ไร่ ความลึกไม่เกิน ๒ เมตร และมีน้ำในบ่อไม่น้อยกว่า ๘ เดือน (ความลึกของน้ำไม่น้อยกว่า ๘๐ เซนติเมตร) หรือที่มีบ่อจากการลดพื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจในเขตพื้นที่ไม่เหมาะสม (S3 หรือ N) มาทำการเลี้ยงสัตว์น้ำ และ/หรือเกษตรกรที่ประสงค์ดำเนินกิจกรรมไร่นาสวนผสม และมีการขุดบ่อซึ่งดำเนินการโดยกรมพัฒนาที่ดิน ในปี ๒๕๕๘/๒๕๕๙

(๓) มีเงินทุนสามารถลงทุนประกอบกิจกรรมการเลี้ยงสัตว์น้ำได้ตลอดระยะเวลาการเลี้ยง

(๔) ยินดีปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ได้อย่างต่อเนื่อง

๔. ติดตาม ประเมินผล โดยให้หน่วยงานรับผิดชอบในส่วนกลางและจังหวัด กำกับและติดตามการดำเนินโครงการฯ ทุกเดือน

๕. สรุปผลการปฏิบัติงานภายหลังเสร็จสิ้นโครงการฯ

๔.๒ การดำเนินงานในพื้นที่

๑. ดำเนินการส่งเสริม แนะนำ และถ่ายทอดให้ความรู้ด้านการเพาะเลี้ยงปลาที่เหมาะสม มีมูลค่า และเป็นที่ต้องการของตลาดและเก็บข้อมูลพิกัด UTM ที่ตั้งฟาร์มของเกษตรกร

๒. จัดทำแผนการผลิตและการตลาด เพื่อให้การเพาะเลี้ยงสอดคล้องกับความต้องการของตลาด โดยสนับสนุนปัจจัยการผลิตบางส่วนให้แก่เกษตรกรรายละ ๑,๖๐๐ บาท

๓. สนับสนุนให้เกษตรกรสามารถดำเนินการเลี้ยงสัตว์น้ำได้อย่างเหมาะสม สามารถพัฒนาเป็นจุดเรียนรู้ต้นแบบการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของเกษตรกรภายในชุมชนได้

๕. แผนปฏิบัติการ

กิจกรรม	๒๕๕๙			๒๕๖๐									ผู้รับผิดชอบ	
	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.		
๑. การบริหารโครงการ														
๑.๑ จัดทำคู่มือ		↔												
๑.๒ จัดประชุมชี้แจงโครงการฯ			↔											
๑.๓ คัดเลือกเกษตรกร				↔										
๑.๔ การติดตามและประเมินผล					←————→									
๑.๕ การสรุปผล											↔	↔		
๒. การดำเนินโครงการฯ														
๒.๑ การส่งเสริม แนะนำถ่ายทอดให้ความรู้					←————→									
๒.๒ สนับสนุนปัจจัยการผลิต				↔	↔									
๓. จัดทำศูนย์เรียนรู้ต้นแบบ					↔	↔								

๖. ระยะเวลาดำเนินการ

ตุลาคม ๒๕๕๙ – กันยายน ๒๕๖๐

๗. พื้นที่ดำเนินการ ๓๑ จังหวัด

ลำดับที่	จังหวัด	เกษตรกร (ราย)	พื้นที่ (ไร่)
๑	จังหวัดปราจีนบุรี	๒๓	๓๐๗
๒	จังหวัดนครนายก	๘	๔๓
๓	จังหวัดราชบุรี	๑๑	๗.๕
๔	จังหวัดสุพรรณบุรี	๓	๑๙
๕	จังหวัดเพชรบุรี	๑๒	๖๐.๒๕
๖	จังหวัดพิจิตร	๑๑	๑๕.๕
๗	จังหวัดสงขลา	๓	๑.๕
๘	จังหวัดยะลา	๑	๕
๙	จังหวัดหนองคาย	๑๐	๗.๒๕
๑๐	จังหวัดเลย	๗๗	๔๑.๒๕

ลำดับที่	จังหวัด	เกษตรกร (ราย)	พื้นที่ (ไร่)
๑๑	จังหวัดสกลนคร	๓	๑.๕
๑๒	จังหวัดมุกดาหาร	๕๑	๒๒๒
๑๓	จังหวัดขอนแก่น	๗๗๙	๕๑๕
๑๔	จังหวัดมหาสารคาม	๘๒๒	๑,๐๔๖.๕
๑๕	จังหวัดร้อยเอ็ด	๑๐๐	๔๘๑.๒๕
๑๖	จังหวัดกาฬสินธุ์	๖๔	๓๒
๑๗	จังหวัดอุบลราชธานี	๑	๐.๕
๑๘	จังหวัดศรีสะเกษ	๒	๑.๒๕
๑๙	จังหวัดยโสธร	๑	๑
๒๐	จังหวัดนครราชสีมา	๓๐	๑๔.๕
๒๑	จังหวัดบุรีรัมย์	๗๐	๕๙
๒๒	จังหวัดชัยภูมิ	๗	๘
๒๓	จังหวัดเชียงใหม่	๑	๔
๒๔	จังหวัดแม่ฮ่องสอน	๒	๐.๕
๒๕	จังหวัดพิษณุโลก	๖	๓.๗๕
๒๖	จังหวัดสุโขทัย	๗	๑๔.๕
๒๗	จังหวัดเพชรบูรณ์	๖	๖.๕
๒๘	จังหวัดกำแพงเพชร	๑	๓
๒๙	จังหวัดอุทัยธานี	๔๒	๔๒
๓๐	จังหวัดอุตรดิตถ์	๙	๑๑
๓๑	จังหวัดพิจิตร	๕๐	๒๕
รวม		๒,๒๑๓	๓,๐๐๐

๘. งบประมาณ

งบประมาณโครงการส่งเสริมเกษตรกรเชิงรุก (Zoning by Agri map) ด้านการประมงปี ๒๕๖๐ ทั้งสิ้น ๔,๒๗๒,๐๐๐ บาท โดยจำแนกเป็น

๑. ค่าตอบแทนใช้สอยวัสดุ = ๗๓๑,๒๐๐ บาท
 ๒. ค่าจัดหาปัจจัยการผลิต (๒,๒๑๓ ราย x ๑,๖๐๐ บาท) = ๓,๕๔๐,๘๐๐ บาท
- รวมทั้งสิ้น ๔,๒๗๒,๐๐๐ บาท

๙. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

กรมประมง (กอง นโยบายและยุทธศาสตร์พัฒนาการประมง สำนักงานประมงจังหวัด ๓๑ จังหวัด และกองตรวจราชการ)

๑๐. การประเมินผลโครงการฯ

๙.๑ การประเมินผลด้านปริมาณ

ประเมินผลจำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ จำนวน ๒,๒๑๓ ราย สามารถประเมินได้ในเดือนสิงหาคม ๒๕๖๐

๙.๒ การประเมินด้านคุณภาพ

เกษตรกรมีผลผลิตสัตว์น้ำไม่น้อยกว่า ๒๐ กิโลกรัม / ไร่ ประเมินได้ในช่วงเดือนสิงหาคม ๒๕๖๐

๑๑. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑๐.๑ ผลผลิต

เกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจสามารถปรับเปลี่ยนมาเลี้ยงสัตว์น้ำได้ จำนวน ๒,๒๑๓ ราย

๑๐.๒ ผลลัพธ์

เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น และมีอาหารโปรตีนจากปลาไว้บริโภคในครอบครัว

๑๐.๓ ผลกระทบ

สามารถจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ด้านการประมงในพื้นที่ ให้เกษตรกรในชุมชนสามารถหาความรู้ นำไปปรับใช้กับพื้นที่ของตนเองได้อย่างเหมาะสม